

Un racó per descobrir

El sementer de la Platgeta de Cabrera

Per Maties Rebassa

Durbec, *Coccothraustes coccothraustes*

El Parc Nacional marítime-terrestre de l'Arxipèlag de Cabrera, declarat com a tal l'any 1991, és un espai privilegiat i idíl·lic, d'una vàlua natural, científica i conservacionista enorme. Entre els valors més reconeguts de l'arxipèlag es troben les aus, principalment les marines, amb importants colònies reproductores de virots petits (*Puffinus mauretanicus*), virots grossos (*Calonectris diomedea*), nonetes (*Hydrobates pelagicus*), corbs marins (*Phalacrocorax aristotelis*), gavines de cames grogues i gavines roges (*Larus michahellis* i *Ichthyophaga audouinii*), i també alguns rapinyaires com les àguiles peixateres (*Pandion haliaetus*), falcons pelegrins i marins (*Falco peregrinus* i *F. eleonorae*).

Les colònies reproductores d'aquestes espècies són conegudes de fa moltes dècades, i varen figurar entre els elements més invocats a l'hora de reclamar la protecció d'aquest espai. En canvi, les importants poblacions migratòries de petits passeriformes que recal·len a Cabrera per curts espais de temps no es coneixen de fa tant, i de fet va ser gràcies al projecte internacional Piccole Isole quan, a la dècada dels 90 del segle passat i ja amb el Parc declarat, es va posar de manifest que Cabrera era un lloc molt especial i únic per a la detecció i estudi d'aquestes petites aus migratòries.

Tant les campanyes d'anellament

Coablanca, *Oenanthe oenanthe*

científic (realitzades fins fa pocs anys) com les recents campanyes d'estudi de la migració mitjançant observació directa, han posat de manifest que molt probablement Cabrera sigui no només el millor lloc de tot Balears per a detectar una gran quantitat i diversitat d'aus migratòries a la primavera i a la tardor, sinó també el més destacat de tot Espanya. I si hi ha un racó de Cabrera on aquestes aus es concentren, aquest no és altre que l'antic sementer de sa Platgeta, on durant molts d'anys hi va haver un improvisat camp de futbol, i on ara s'hi han ubicat unes taules de fusta i un

espai amb ombra perquè els visitants puguin descansar-hi una estona.

Tots els antics conreus de secà de la vall central, avui en dia ocupats en bona part per plantes herbàcies, mates i savines, són com un imant que atrau a milers de petites aus, que aturen per descansar dels seus llargs i arriscats periples migratoris, i per cercar-hi aliment i refugi. Tantes són les aus que s'hi apleguen (especialment durant els mesos d'abril, setembre i octubre), que des de les mateixes taules, còmodament asseguts, podem gaudir d'un espectacle sense igual a cap altre indret de les

nostres contrades.

Depenent del moment de l'any, hi veurem sobretot migrants presaharians (març, començaments d'abril, octubre, novembre) o transaharians (abril, maig, setembre). Entre els primers cal destacar les aloses (*Alauda arvensis*), titines sordes (*Anthus pratensis*), xàtxeros blancs (*Motacilla alba*), rupits (*Erithacus rubecula*), blavetes (*Luscinia svecica*), coa-roges de barraca (*Phoenicurus ochruros*), tords de diferents espècies (gènere *Turdus*), busquerets de capell (*Sylvia atricapilla*), ulls de bou (*Phylloscopus collybita*) i diferents espècies de fringíl·lids.

Però són sense dubte els transaharians, migrants de llarg recorregut, els que fan les delícies dels observadors que van a Cabrera. Entre les espècies més freqüents (algunes d'elles realment abundants!) cal citar les titines dels arbres (*Anthus trivialis*), els xàtxeros grocs de diferents subespècies (*Motacilla flava*), les coa-roges (*Phoenicurus phoenicurus*), les coablanques (*Oenanthe oenanthe*), els vitracos barba-roigs (*Saxicola rubetra*), els capsigranys (*Lanius senator*) i diferents espècies de busquerets (gènere *Sylvia*), ulls de bou (gènere *Phylloscopus*) i menjamosques (*Muscicapa striata*, *Ficedula hypoleuca*), però n'hi ha moltes més (*Oriolus oriolus*, *Hippolais spp.*, *Acrocephalus spp.*, etc.). Entre els no-passeriformes destaquen els abellerols (*Merops apiaster*), les tórtores (*Streptopelia turtur*) i algunes espècies de rapinyaires migrants (*Pernis apivorus*, *Circus aeruginosus*, *Accipiter nisus*...).

I entre tanta espècie freqüent hi ha de tant, com no podia ser d'altra manera tractant-se d'un lloc tan ben situat com Cabrera, alguna que altra raresa. De fet, i encara que pugui semblar una paradoxa, l'aparició d'una o més rareses no és un fet rar a Cabrera. O dit d'altra manera, lo rar és no veure cap raresa, sempre que un es pugui dedicar intensament a la recerca i identificació pausada i sistemàtica de totes les aus que es poden anar observant al llarg del dia, al menys en els moments de pas migratori més intens.

Entre les rareses observades amb més freqüència es troben el busqueret emmascarat (*Sylvia hortensis*), busqueret xerraire (*S. curruca*), busqueret de garriga oriental (*S. cantillans cantillans/albistriata*), busqueta pàl·lida (*Iduna opaca*), ull de bou cellard (*Phylloscopus inornatus*), menjamosques menut (*Fice-*

Hortolà menut, *Emberiza pusilla*

CAT ARTIGUES

dula parva), menjamosques de collar (*F. albicollis*), capsigrany d'esquena roja (*Lanius collurio*), pinsà carminat (*Carpodacus erythrurus*), hortolà cellard (*Emberiza cia*) i hortolà menut (*E. pusilla*). Més esporàdiques són les observacions de coablanca isabel (*Oenanthe isabellina*), titina de Hodgson (*Anthus hodgsoni*), coadreta (*Cercotrichas galactotes*), coaraja diademada (*Phoenicurus moussieri*), coablanca rossa oriental (*Oenanthe hispanica melanoleuca*), busqueret esparverenc (*Sylvia nisoria*), busqueret de Rüppell (*Sylvia rueppelli*), busqueret sard (*S. sarda*), ull de bou de Schwarz (*Phylloscopus schwarzi*), menjamosques de mig collar (*Ficedula semitorquata*), capsigrany emmascarat (*Lanius nubicus*), estornell rosat (*Sturnus roseus*), pinsà trompeter (*Bucanetes githagineus*), hortolà caranegre (*Emberiza aureola*) i hortolà cendrós (*Emberiza caesia*), entre d'altres. Com veis, una llista realment aclaparadora, sense igual a cap altre indret espanyol!

Com ja s'ha comentat, l'espai obert situat just darrere sa Platgeta és el que concentra un major nombre d'observacions interessants, però no és l'únic lloc on s'hi poden veure aus migratòries. El recorregut ideal per cercar-les comença ja al mateix Moll de Cabrera, passa pel Campament dels Francesos i sa Platgeta, i arriba fins a l'hort de Can Feliu (avui en dia mig abandonat) i el Monument dels Francesos. Si es compta amb temps suficient (i amb els permisos pertinents, clar), es poden fer 2 derivacions interessants d'aquest itinerari, consistents en la pujada al Castell i en una visita al petit sementer que hi ha just darrera s'Espalmador.

Pocs recorreguts poden donar més satisfaccions que aquest. La quantitat de petites aus que es refugien i cerquen aliment als antics conreus, a l'hort i a les zones arbustives de la vall central de Cabrera, com hem anat veient, és enorme i atorga a aquesta vall una singularitat i una importància cabal que la fan mereixedora d'una gestió pròpia, diferenciada de la resta del Parc Nacional, perquè conservi i es potenciï, si cap, la seva capacitat d'acolliment. Milers d'aus de dotzenes d'espècies, algunes d'elles en greu retrocés poblacional a tot Europa, se'n veuran beneficiades. •

Falcons marins, *Falco eleonorae*

Ull de bou cellard, *Phylloscopus inornatus*

Papamosques de collar, *Ficedula albicollis*

Aprofitam aquí per recomanar-te tres publicacions que han vist la llum els darrers mesos.

El primer és "Aus de Mallorca, on i quan observar-les". Obra bilingüe català-castellà, de la qual són autors Maties Rebassa i Josep Manchado, amb fotografies de Sebastià Torrens i disseny de Maricarmen Oriola. Es tracta d'un llibre atractiu i divulgatiu, que a la vegada és també una guia de consulta especialitzada i un petit atlas de distribució de les aus de Mallorca, Cabrera i sa Dragonera. Hi trobaràs informació rigorosa i actualitzada sobre totes i cada una de les espècies d'aus observades, amb mapes detallats de presència, diagrames fenològics, descripció de plomatges i abundància de cada espècie.

El segon és la "Petita guia de les aus urbanes d'Artà". Publicació senzilla, elaborada per Cati Artigues i Toni

Muñoz, que repassa amb dibuixos i textos explicatius una cinquantena de les espècies d'aus més habituals a l'entorn urbà d'Artà (i que en general ho són també a la resta dels pobles i ciutats de Mallorca). Amb intenció introductòria i adreçat al públic en general, pretén sobre tot despertar la curiositat pel coneixement de les aus que ens són més properes. Si t'interessa, pots adreçar-te a l'ajuntament d'Artà.

En darrer lloc, ja hem publicat l'Anuari Ornitològic de les Balears corresponent a l'any 2017 (volum 32). En ell, a part de les seccions habituals sobre novetats ornitològiques, observació de rareses o status de l'avifauna balear, entre d'altres, hi trobaràs articles sobre el vol dels esbarts d'ocells, alimentació de la falzia a l'aeroport de Palma o captura de sargantanes per part de papamosques. Està disponible al nostre local.

